

آشنایی با عملیات والفجر 9

پس از عدم دستیابی به اهداف موردنظر در عملیات بدر، شهر سلیمانیه عراق به عنوان هدف دوم پس از بصره، از سوی طراحان نظامی برگزیده شد.

بر همین اساس، با فراهم آوردن مقدمات عملیات در این منطقه، اولین حرکت که قرار بود در تابستان 1364 انجام شود، به دلیل حضور هوشیار دشمن، به فصل زمستان موکول شد.

با فرا رسیدن زمان موعود، شروع **عملیات والفجر 8** نیز شرایط بهتری را برای انجام عملیات موردنظر فراهم کرد؛ چرا که تصور می‌شد با تجمع اغلب یگان‌های عراق در جبهه جنوب، رزمندگان خودی با انجام عملیات والفجر 9 موفق خواهند شد اولین گام را به منظور آماده‌سازی منطقه برای عملیات بعدی بردارند.

مضافاً به اینکه تصور می‌شد عملیات والفجر 9 بتواند فشار سنگین دشمن در منطقه عملیاتی والفجر 8 را نیز کاهش دهد.

طرح عملیات:

از آنجایی که منطقه عملیاتی به سه منطقه مجزا قابل تقسیم بود، سه محور برای انجام عملیات در نظر گرفته شد. پیشروی در محور اول (جناح راست) نهایتاً به ارتفاعات کوخ نم‌نم و در محور دوم (جناح چپ) نیز به قله ناصر و یال‌های شاخ کوهان منظور شده بود.

همچنین، در محور سوم (جناح میانی) که محور اصلی عملیات بود، می‌بایست ارتفاعات موبرا، مامخلان و پلنگه سور تصرف می‌شد.

برهمن اساس، تیپ 105 مأموریت تصرف کوخ نم‌نم را بر عهده داشت. تیپ 155 با تحت امر گرفتن تیپ 110 می‌بایست ابتدا «موبرا» و «ماخلان» و سپس «پلنگه سور» را تصرف کند.

تیپ 57 نیز با تحت امر گرفتن یک گردان از تیپ 29 تصرف ارتفاعات ناصر کوچک و پوزه ناصر - که به عنوان عامل تأمین سمت چپ مامخلان محسوب می‌شد - با بر عهده داشت. سپس، قله ناصر را تصرف کند و در صورت امکان روی آن مستقر شود.

تیپ 29 هم می‌بایست یال‌های شاخ کوهان - که به عنوان عامل تأمین ارتفاع ناصر محسوب می‌شد - را تصرف نماید.

در این میان، قرارگاه رمضان مأموریت داشت ضمن انجام شناسایی، کار انتقال نیروها به منظور انجام دیده‌بانی روی عقبه‌های دشمن و انجام عملیات انهدامی روی پل‌های ارتباطی، قرارگاه‌های فرماندهی و توپخانه‌های دشمن را به عهده گیرد و نیز جاده‌ها را ناامن سازد.

شرح عملیات:

در تاریخ 1364/12/5، در حالی که تمامی نیروها به نقطه شروع درگیری رسیده بودند، رمز عملیات (ب‌الله) حدود ساعت 24 اعلام گردید.

در جناح راست، پیشروی از محور هزارقله انجام پذیرفت و رزمندگان ضمن تصرف ارتفاعات «کوخ نم‌نم»، مأموریت ایدایی خود را در شمال «موبرا» به انجام رسانید و سپس در خط پدافندی جدید استقرار یافتند. در جناح چپ و در محور ارتفاع «ناصر»، نیروهای عمل کننده در حالی که مسافتی دشوار و طولانی را طی کرده بودند، خیلی سریع به هدف رسیده و ضمن درگیری با نیروهای عراقی توانستند 00:40 بامداد پایگاه آنها در این محور را ساقط کنند. همچنین، در محور «کوهان» به دلیل وسعت کم منطقه و حضور ضعیف دشمن، اهداف موردنظر تا ساعت 04:30 تأمین گردید.

در جناح میانی نیز که می‌بایست در مرحله اول عملیات، دو ارتفاع مهم «موبرا» و «مامخلان» تصرف شود، نیروهای خودی توانستند پس از ساعت‌ها درگیری، مامخلان را در ساعت 09:30 و موبرا را در ساعت 16:30 (روز اول) به تصرف خود درآوردند. در ادامه عملیات نیز ارتفاع «پلنگه سور» در آخرین ساعات روز دوم (1364/12/7) تحت اختیار قوای خودی قرار گرفت.

با توجه به موفقیت مرحله اول عملیات، مقرر شد در مرحله دوم روی ارتفاع «کاتو» عمل شود. با شروع عملیات، ارتفاع مذکور - که تقریباً خالی از نیروی دشمن بود - در اولین ساعات بامداد روز

سوم تسخیر شد؛ لیکن دشمن با تقویت سریع محور عملیاتی و اجرای تک توانست نیروهای خودی را از ارتفاع مزبور عقب براند. رزمندگان خودی نیز با تلاش بسیار، سمت چپ قله را رها نکردند و با در دست داشتن آن، وضعیت خویش را تثبیت کردند و به این ترتیب درگیری در «کاتو» پس از سه شبانه‌روز در تاریخ 1364/12/10 پایان یافت.

همزمان با درگیری روی کاتو، تعدادی از نیروهای خودی در روز چهارم عملیات (1364/12/9) روی قله کچل، که از بلندترین قله منطقه است و بر شهر سلیمانیه نیز اشراف دارد، مستقر شدند. در این حال، اگر چه این ارتفاع بسیار مهم تسخیر شده بود، لیکن بروز مشکلات ناشی از وجود حدود یک متر برف، فقدان عقبه و پشتیبانی بسیار ضعیف، ادامه حضور روی آن را بسیار سخت کرده بود.

دشمن نیز پس از 8 روز توقف و یقین از ضعف توان خودی، حملات خود را مجدداً (در تاریخ 1364/12/23) آغاز کرد و در حالی که علاوه بر مشکلات نارسایی‌های زیاد در جبهه خودی، مناطق متصرفه نیز هنوز به طور کامل تثبیت نشده بودند، توانست کلیه نقاط از دست داده را بازپس گیرد.

منطقه عملیاتی:

منطقه عملیاتی والفجر 9 با دو جاده از دهانه شیلر و منطقه چومان به شهرهای مریوان و بانه متصل می‌شود. منطقه مزبور کوهستانی، صعب‌العبور و دارای زمستان سختی است و توسط دو رودخانه «زاب صغیر» و «گوگه سور» به سه قسمت شمالی، میانی و جنوبی تقسیم شده است.

مهمترین شاخص این منطقه، شهر چوارتا است که تا سلیمانیه کمتر از 15 کیلومتر فاصله دارد. این شهر به همراه ارتفاع «سارسیر» از موقعیتی کلیدی برخوردار است؛ به طوری که از این نقطه می‌توان به سمت سلیمانیه، سید دکان، مائوت و ... مانور کرد.

اهداف عملیات:

این عملیات دارای سه هدف کلی بود:

- انجام یک مرحله عملیات از مراحل پیش‌بینی شده برای تصرف سلیمانیه
- آماده‌سازی منطقه برای عملیات بعدی، به جلو کشاندن عقبه‌ها و کاهش فاصله خودی با دشمن
- کاهش از فشار دشمن در جبهه فاو

سازمان رزم خودی:

قرارگاه نجف اشرف با تیپ‌های مستقل بنی‌اکرم، ابوالفضل، بروجردی، قدس و ویژه شهدا سپاه پاسداران هدایت عملیات را بر عهده داشت.

همچنین، 2 گردان توپخانه از سپاه و 2 گردان توپخانه از ارتش وظیفه پشتیبانی آتش را بر عهده داشتند. قرارگاه تاکتیکی رمضان نیز با مأموریت تعیین شده، تحت امر قرارگاه نجف بود.

استعداد دشمن:

لشکر 34 پیاده - تابع سپاه یکم - با تیپ‌های 105 و 504 پیاده مسئولیت پدافند از منطقه را به عهده داشت. قرارگاه این لشکر در چوارتا بود و تیپ 105 در منطقه عمومی گامو و تیپ 504 در منطقه عمومی چوارتا مستقر بودند. با شروع عملیات والفجر 9، یگان‌هایی نیز وارد منطقه شدند.

اطلاعات عملیات والفجر 9:

- رمز عملیات یاالله، یاالله، یاالله
- منطقه عملیاتی سلیمانیه عراق
- تاریخ عملیات 64/12/5
- گردان‌های عمل کننده: گردان کمیل، گردان میثم، گردان حمزه، گردان ادوات
- نتایج عملیات: مناطق آزاد شده چند پاسگاه مرزی بخشی از ارتفاعات کانا، شله کوران، تنگه سور، موبرا، ماخلان، کانی ماران، سرو ارتفاعات 1470 و 1489
- تجهیزات منهدم شده دشمن: یک فروند هواپیما، یک فروند هلی کوپتر، 20 دستگاه تانک، 90 دستگاه خودرو، 10 قبضه ضد هوایی، مقدار زیادی سلاح سبک و نیمه سنگین
- یگان‌های منهدم شده دشمن: 3 گردان از تیپ 504، یک تیپ، یک گردان کماندویی گردان 94 توپخانه، گردان 4 تانک تیپ 703
- تعداد کشته و زخمی: بیش از 2500 نفر
- تعداد اسراء: 250 نفر
- غنایم: مقدار زیادی سلاح سبک و نیمه سنگین و انواع مهمات.

این عملیات نشان داد که در صورت گشودن جبهه همزمان علیه ارتش عراق، توان دشمن تجزیه می‌شود و قادر نخواهد بود در دو جبهه مجزا و به طور هم‌زمان به مقابله برخیزد